

بهاییت و اوقاف

○ علی‌اکبر علیمردانی

۲۵۷

بارزترین سیاست رژیم پهلوی اسلام‌زدایی از ایران بود. نخست‌وزیری سیزده ساله «هویدا» خادم امرالله، یکی از تجلیات این سیاست است. در دوران او بود که فرقه بهاییت به سرعت پیش رفت و به وضعیتی غیرقابل باور رسید؛ موقعیتی که درک آن برای رهبران این فرقه نیز غیرقابل تصور بود و با خوشحالی غیرقابل وصفی به تشریح آن می‌پرداختند: بهاییان در کشورهای اسلامی پیروز هستند و می‌توانند امتیاز هر چیزی را که می‌خواهند بگیرند. تمام سرمایه‌های بانکی و ادارات و رواج پول در اجتماع ایران مربوط به بهاییان و کلیمیان می‌باشد. تمام آسمان‌خراشهای تهران، شیراز و اصفهان مال بهاییان است. چرخ اقتصاد این مملکت به دست بهاییان و کلیمیان می‌چرخد.^۱

بهاییان پس از کسب موقعیت مالی و سیاسی ویژه، قصد تبلیغ و گسترش فرقه خویش را داشتند. رهبران و کارگزاران این فرقه، راه تسلط بی‌چون و چرا بر ایران را مبارزه با اسلام در جامعه ایران می‌دانستند و با حرکت در این مسیر حتی از بیان آن نیز ابایی نداشتند و در محفل خصوصی خود بیان داشته بودند: «عده‌ای از مأمورین مخفی ایران که در دربار شاهنشاهی می‌باشند می‌خواهند هویدا را محکوم کنند، ولی او از بهترین خادمین امرالله است و امسال مبلغ پانزده هزار تومان به محفل ما کمک نموده است. آقایان بهاییان نگذارید کمر مسلمانان راست شود.»^۲ از این رو بهاییان با ابزار قدرت در اختیار خود می‌کوشیدند هر چه

بیشتر عوامل خود را در مراکز مختلف دولتی و رسمی نفوذ دهند و از طریق آنان به اجرای برنامه‌های ضداسلامی خود نایل آیند. یکی از اهداف مهم آنان، تسلط بر مراکز و نهادهای اسلامی بود. کابینه امیرعباس هویدا، چند وزیر بهایی داشت ولی یکی از مهم‌ترین آنها «محمدحسین احمدی» معاون نخست‌وزیر در سازمان اوقاف بود.

۱. سوابق خانوادگی و تحصیلی

محمدحسین احمدی فرزند علی به سال ۱۲۹۸ش در بُشرویّه طبس، از توابع استان خراسان^۳، به دنیا آمد. در اسناد ساواک، پدرش از مبلغین فرقه بهائیت در بُشرویّه معرفی شده است. وی دوره ابتدایی را در «دبستان ترغیب» محل تولدش و مقطع متوسطه را در «دبیرستان ایرانشهر» و «دارالفنون» به پایان رساند و از «دانشکده حقوق و علوم سیاسی» دانشگاه تهران لیسانس حقوق گرفت.

۲. مشاغل

محمدحسین احمدی در استخدام وزارت دارایی بود. مشاغل وی عبارت بود از:

- کارمند حکمی وزارت دارایی
 - کارمند اداره کل بهره‌برداری و خالصه و املاک
 - نماینده قضایی اداره کل امور حقوقی و رسیدگی به تصفیه املاک
 - ریاست اداره رسیدگی به امور دعاوی منقول در اداره کل حقوقی
 - معاون اداره کل دفتر وزارتی با حفظ سمت، عضو کمیسیون تقسیم اراضی یوسف‌آباد
 - بازرس کمیسیون ارز - نماینده دوم وزارت دارایی در کمیسیون ارز
 - پیشکار دارایی کرمان
 - پیشکار دارایی گیلان
 - پیشکار دارایی اصفهان
 - عضو هیئت نظارت بر هزینه شهرداری اصفهان
 - مدیر کل وصول تهران
 - معاون وزیر مشاور در اداره رسیدگی به شکایات و عرایض
 - معاونت نخست‌وزیر و رئیس سازمان اوقاف
- برخی دیگر از مشاغل احمدی در طول خدمتش به رژیم پهلوی به قرار زیر است:
- عضو هیئت امنای صندوق رفاه دانشجویان وزارت علوم و آموزش عالی

عضو هیئت امنای مؤسسه عالی ساختمان
عضو کمیسیون نامگذاری دانش‌آموختگان دانشگاه تهران
مسئول هماهنگی و ناظر بر حسن اجرای برنامه‌های اردوهای عمرانی ملی دانشجویان
و دانش‌آموزان
رئیس کمیته نظارت بر فعالیتهای اجتماعی دانشجویان شاغل در سازمانهای دولتی
سرپرست بررسی مسائل سیاسی و اجتماعی
عضو هیئت امنای مؤسسات آموزشی فرح پهلوی
پیشکار فاطمه پهلوی (خواهر شاه)^۴
تمام مشاغل فوق جنبه فرهنگی داشته و عمده ارتباطات وی با جوانان و نوجوانان
مملکت بود. او نیز این محلها را بهترین جا برای اشاعه مقاصد فرقه‌ای خود می‌دانست.

۳. اختلاس و زد و بندهای مالی

محمدحسین احمدی با سوءاستفاده از موقعیت شغلی و حمایت جریانهای صاحب‌نفوذ
از او به زد و بند و رشوه‌ستانی از شخصیت‌های حقیقی و حقوقی می‌پرداخت و سرمایه‌های
کلانی از این راه اندوخت که از جمله آن دریافت رشوه از شرکت توربین اصفهان بود.
ترقی نامبرده از زمان وزارت بهنیا شروع شده و به طور کلی مورد حمایت باند طرفدار
بهنیا در وزارت دارایی می‌باشد و به طوری که کارمندان وزارت دارایی اظهار می‌نمایند
احمدی در انتصابات و تعیین اعضای کمیسیونهای مالیاتی و رؤسای مناطق دارایی
سوءاستفاده‌های کلانی نموده و اکثر کسانی که دارای سوابق بد و رشوه‌خواری بوده‌اند
به ریاست کمیسیونهای مالیاتی و حل اختلاف منصوب کرده و از هر مأموری که به شغل
حساس گمارده مبالغی بین ده الی پانزده هزار تومان رشوه گرفته است و در حال حاضر
اکثر آمارهایی که از طرف اداره کل وصول وزارت دارایی داده می‌شود غلط و غیرواقع
می‌باشد و مثلاً اداره کل وصول بیلانی منتشر می‌سازد که در فلان ماه میزان وصول نسبت به
ماه مشابه سال گذشته فلان مبلغ زیادتر بود. و این موضوع باعث اغفال دولت در درآمدهای
مالی می‌شود...

صرف‌نظر از بهنیا، وزیر سابق دارایی، که با احمدی رابطه فوق‌العاده نزدیکی داشته
و مکرر به منزل نامبرده تردد داشته و شایعاتی نیز درباره رابطه نامشروع بهنیا با همسر^۵
احمدی انتشار یافته بود؛ ذوالفقاری، معاون اسبق نخست‌وزیر و کشاورزیان، کاندیدای
نماینده مجلس شورای ملی در انتخابات گذشته هم رابطه نزدیک با احمدی دارند و

کشاورزیان در وزارت دارایی به نام کار چاق‌کن احمدی معرفی و شناخته شده است.^۶

۴. عضویت در احزاب درباری و تشکیلات فراماسونری

محمدحسین احمدی ابتدا در کانون مترقی عضو بود و در احزاب ایران نوین و رستاخیز نیز عضویت داشت و ضمن عضویت در لژ رازی در تشکیلات فراماسونری، ریاست لاینز یوسف‌آباد را نیز برعهده داشت.^۷

۵. ریاست محمدحسین احمدی بر سازمان اوقاف

مهم‌ترین مسئولیت نامبرده در رژیم گذشته، سرپرستی سازمان اوقاف بود. بر اساس اسناد ساواک، وی که فردی بهایی بود، تصدی‌اش بر سازمان اوقاف برای تبلیغ مذهب رسمی کشور، جای تأمل دارد. تعدادی از اقوامش نیز در سازمان اوقاف شاغل بودند.

سپردن مراکز و نهادهای اسلامی به بهاییها و اقدامات انجام شده در آن سازمان، حکایت از اهداف درازمدت پیروان فرقه ضافه بهائیت دارد. آنان با اقدامات گوناگون خویش، قصد تخریب اسلام و قرآن را داشتند و از دوره رضاخان دنبال اعلام رسمی فرقه بهائیت به عنوان یکی از ادیان رسمی کشور بودند. رضاخان نیز با حضور در محافل بهاییها خود را بهایی معرفی می‌کرد و ارادت او به اسدالله صنیعی، حکایت از روابط حسنه‌اش با بهاییها دارد. وی اسدالله صنیعی را به عنوان آجودان مخصوص ولیعهد انتخاب کرد. صنیعی در تمام دوران ولایتعهدی محمدرضا، آجودان مخصوص او بود و شاید نزدیک‌ترین فرد به محمدرضا محسوب می‌شد. مسلماً رضاخان به بهایی بودن صنیعی توجه داشت^۸ و این مسئله در دربار پهلوی، بویژه که بعداً تیمسار ایادی یار غار و پزشک مخصوص او گردید نمود بیشتری یافت و به قول فردوست به محفل خصوصی و اتاق خواب محمدرضا نیز رفت و آمد داشت و اسدالله صنیعی هم بعداً وزیر دفاع شد.^۹

اسناد موجود حکایت از همراهی و هم‌فکری دربار پهلوی بویژه رضاخان و محمدرضا پهلوی با بهاییان دارد و در طول دوران حکومتشان بر ایران، از این فرقه حمایت می‌کردند. با نخست‌وزیری هویدا، پیروان این فرقه به تمام امور کشور تسلط یافتند و هویدا با شناخت از هم مسلکش - محمدحسین احمدی - او را بر سازمان اوقاف اسلامی گماشت تا مبلغ قرآن و احکام اسلام باشد!

سیاست بهاییان، این عوامل جاسوسی و اطلاعاتی صهیونیستها^{۱۰} تحریف تدریجی قرآن بود. ساواک به نقل از نشریات خارجی درباره انتشار قرآنهای تحریف شده می‌نویسد: «مطلب

این است که اسرائیلیها نسخه تازه‌ای از قرآن کریم را با چاپ بسیار نفیس و زیبا در آلمان غربی روی کاغذ بسیار مرغوب چاپ کرده و به قیمت بسیار نازلی در معرض فروش گذاشته‌اند. این نسخه‌های قرآن به وسیله نمایندگان آنها در کشورهای افریقایی پخش می‌گردد و نیز به طوری که معلوم می‌شود پخش آن را در کشورهای آسیایی آغاز کرده‌اند. در ادامه درباره محتوای تحریف شده آن می‌نویسد: در چاپ جدید آیاتی را که از یهود انتقاد می‌کند حذف کرده‌اند و در موارد مختلفی کلماتی جای داده شده است که معنی را مقلوب می‌سازد، با اینکه می‌دانیم حتی حذف نقطه‌ها و اضافه کردن نقطه‌ها می‌تواند معنی کلمات را تغییر دهد و مجله الدعوه نمونه‌هایی از این نوع تغییرات را نقل کرده است.^{۱۱}

مسئولان و طراحان سازمان اوقاف در رژیم شاه نیز با چاپ و انتشار قرآنهای تحریف شده معنی آیات و کلمات را قلب می‌کردند و بر اساس روایات و احادیث مشکوک، جعلی به ترجمه و تفسیر آن می‌پرداختند و چنین اقدامی را به نام مبارزه با اسلام دروغین و تفاسیر غلط انجام می‌دادند: «آقای بطحایی معاون وزارت آموزش و پرورش در گزارش تقدیمی به سازمان اوقاف به عرض رسانیده اغلب تفاسیر قرآن مجید که در سنوات اخیر نوشته شده نقل از روایات یهود و نصاری و توأم با خرافات و بدون تحقیق و عاری از حقیقت است که نه تنها قرائت آنها جوانان را معتقد به مبادی دین نمی‌کند بلکه دارای اثرات منفی است و اضافه کرده در بین تفاسیری که مطالعه کرده، به تفسیری در سطح بسیار عالی برخورد کرده که اصل آن به زبان اردو و اثر سید احمدخان هندی^{۱۲} است که مرحوم فخر داعی گیلانی قسمتی از آن را به فارسی ترجمه کرده است که اکنون بسیار کم‌یاب و تقریباً نایاب است و استدعا دارد در صورتی که اراده عالی تعلق گیرد امر به ترجمه این اثر مفید صادر فرمایند.^{۱۳}

این سند به نقل از مسئول رسمی رژیم، مدعی چاپ و انتشار قرآنهای تحریف شده است. اما نکته جالب اینکه سفارش به استفاده از تفسیر اثر «سید احمدخان هندی» به بهانه صیانت از اسلام و جلوگیری از تزلزل افکار مسلمانان در قبال پیشرفت اندیشه‌های غربی و علوم تجربی، برای تطبیق علوم جدید با اسلام است و برای تحقق این منظور، مرکزی را با کمک انگلیسیها به نام «کالج محمدی انگلیس» بر پا کردند. او ریاست هیئت امنای این کالج انگلیسی را به عهده داشت. با انتشار نظریات و آرای او که منکر بسیاری از مبانی و اعتقادات اصولی دین اسلام شده بود، برخی علما به تکفیر او همت گماشتند.^{۱۴}

در دوران نخست‌وزیری هویدا، ایادی تا توانست وزیر بهایی وارد کابینه کرد و بهاییان با سوءاستفاده از موقعیت هویدا و ایادی در مناصب و مشاغل مهمی قرار گرفتند و در تمام سازمانها و وزارت‌خانه‌ها نفوذ نمودند.^{۱۵} سازمان اوقاف تحت ریاست بهاییان، قرآنی را با

عنوان قرآن شهبانو به وسیله مفسران درباری ترجمه و منتشر کردند که در آن از احادیث جعلی استفاده شده بود که اعتراضاتی به آن صورت گرفت و مجبور به تغییراتی در آن شدند. ترجمه، تفسیر، چاپ و انتشار قرآن تحت نظر بهائیان بدون اهداف پنهان نبود. سند به جامانده از سازمان اوقاف درباره تغییرات صورت گرفته و اعتراضات علما حاکی است:

... دو فقره نامه از علما و محققین داخل و خارج از کشور رسیده و در آن به پاره‌ای از مطالب تفسیر قرآن اعتراض شده بود. پس از بررسی و مراجعه به مآخذ مربوطه با نظر کمیسیون پاسخ آنها تهیه و صادر گردیده است.

در جایی دیگر از این سند درباره استفاده از سایر منابع ادیان آمده است:

در این جلسات بقیه سوره مبارکه انعام و سوره مبارکه اعراف که ۲۴۰ آیه می‌باشد با مقدمه و ترجمه متن و حواشی بررسی گردید. در مقدمه سوره اعراف مطالب نقل شده از کتب سایر ادیان درباره آفرینش که مناسبتی نداشت و ممکن بود موجب نگرانی و انتقاد پیروان آن آیین و کیش قرار گیرد و به علاوه روایتی که مربوط به آیین ایرانیان باستان و دور از حقیقت و واقعیت بود حذف [شد] و در مطالب دیگر نیز اصلاحاتی به عمل آمد، در ترجمه متن و شأن نزول آیات تغییرات زیادی داده شد و روایات نامناسب و واهی حذف و به جای آن مطالب مهم اخلاقی و اجتماعی از ائمه اطهار علیهم‌السلام نقل گردید.^{۱۶}

در متن سند بیان شده که در ترجمه و تفسیر از کتب سایر ادیان و روایاتی از آیین ایرانیان باستان استفاده شده بود و چون احتمالاً علما و مردم به آن اعتراض خواهند کرد، آن را حذف کرده‌اند. به عبارت دیگر، اگر اعتراضی در کار نبود قطعاً آن را به چاپ می‌رساندند.

۲۶۲

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

پانوشتها

- ۱- فردوست، حسین، ظهور و سقوط سلطنت پهلوی، ج ۲، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی، ص ۳۸۵.
- ۲- همان، ص ۳۸۵.
- ۳- به تازگی این منطقه به استان یزد پیوسته است.
- ۴- سند شماره یک.
- ۵- صدیقه، مهراق‌دس، شریف‌العلماء معروف به شریفی یکی از فعالان سیاست بی‌بند و باری و لایبالی‌گری، تحت عنوان آزادی زنان در دوره پهلوی بود و به همین دلیل در سازمانها و نهادهای مختلفی به فعالیت پرداخت و در راستای سیاستهای رژیم راجع به کشف حجاب فعالیت می‌کرد.
- ۶- سند شم ۲.
- ۷- سند شم ۳.

- ۸- رستمی، فرهاد، پهلویها (خاندان پهلوی به روایت اسناد)، ج ۱، رضاشاه، ص ۳۴.
- ۹- فردوست، حسین، ظهور و سقوط سلطنت پهلوی، ج ۱، مؤسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی، صص ۲۴۰ - ۲۰۰.
- ۱۰- سند شم ۴.
- ۱۱- اسناد ساواک، اسناد موضوعی اسرائیل، کلاسه ۴۱۵۸۱۲، ج ۳، سند شم ۵.
- ۱۲- اختر، وحید، «میر سیداحمد خان و اندیشه دینی»، ترجمه رسول جعفریان، تاریخ و فرهنگ معاصر، ج ۱.
- ۱۳- سند شم ۶.
- ۱۴- «میرسید احمدخان و...»، همان.
- ۱۵- مجموعه مقالات همایش اسناد و تاریخ معاصر، آذر ۱۳۸۱، کتاب اول، مرکز بررسی اسناد تاریخی، ص ۱۴۲.
- ۱۶- پرونده موضوعی سازمان اوقاف در ساواک.

